

การบริหารสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) ในยุคทีวีดิจิทัล

กรณีศึกษา เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ และเขต 4 จังหวัดพิษณุโลก

Management of the National Broadcasting Services of Thailand (NBT) in Digital TV Era: A Case Study of Region 3 Chiang Mai and Region 4 Phitsanulok

กิตติมา ชาญวิชัย¹, อรวรรณ ศิริสวัสดิ์ อภิขยกุล² และ พิพัฒน์ สัสดีแพง³

^{1, 2} คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Kittima Chanvichai¹, Orawan Sirisawat Apichayakul² and Pipat Satsadeepang³

^{1, 2} Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษา โครงการวิจัยสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) บนเส้นทางการปรับเปลี่ยนในยุคทีวีดิจิทัล ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน จากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ และเขต 4 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนจัดการเนื้อหาของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 มีสิ่งที่ต้องพิจารณาดำเนินการ ใน 3 เรื่องใหญ่ ๆ เพื่อให้การทำงานสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัล คือ 1. การวางแผนการนำเสนอเนื้อหาให้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง 2. การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละเขตให้เกิดความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหาข่าวและรายการ 3. การบริหารจัดการเนื้อหารายการร่วมกัน ด้านวิธีการและช่องทางการนำเสนอเนื้อหาในปัจจุบันช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรายการต่าง ๆ ของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 จะประกอบด้วย 3 ช่องทาง ได้แก่ 1. การเป็นช่องดิจิทัล 1 สถานีสำหรับส่วนกลางในฐานะแม่ข่าย และการออกอากาศทางดาวเทียมสำหรับสถานีภูมิภาค 2. การเป็นช่องดิจิทัลชุมชนหรือเป็นเครือข่ายเคเบิลทีวี และ 3. การใช้สื่อใหม่ช่วยในการเผยแพร่ข่าวและรายการ สุดท้ายการพัฒนาทางด้านเทคนิคให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ควรต้องพัฒนาทั้งในแง่ของความพร้อมของเครื่องมือให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และการต้องสามารถแข่งขันกับองค์กรสื่ออื่น ๆ ได้

คำสำคัญ: 1) สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 2) ยุคทีวีดิจิทัล

Abstract

The article presents the results and analysis of the qualitative study on the National Broadcasting Services of Thailand or NBT's altering pathway in the digital age. It concentrates on two cases which are: the National Broadcasting Services of Thailand, Region 3, Chiangmai and the National Broadcasting Services of Thailand Region 4, Phitsanulok. The article provides three major findings for the NBT's altering pathway in the digital age. They are content management, distributing content pathways, and development of the technical department. For content management, there are three main findings. First, a practical plan on 24-hour-contents must be considered. Second, in order to be recognized, each region must position their own identity and unique content of both news and other programs. Third, each region should plan to organize the contents together. The findings moreover show three pathways to distribute the NBT's content. It includes the following; first, the central station in Bangkok is a digital host station, and regional stations broadcast through the satellite; second, it has a digital community channel or cable network; and third, it employs new media such as social network to distribute its content of both news and other programs. For the development of the technical department in the digital age, there are two main recommendations to be considered; first, the technical equipment and system must be altered, in order to keep up with changes in technological transformation; second, the procurement system must be adjusted in order to compete in a highly competitive environment.

Keywords: 1) The National Broadcasting Services of Thailand (NBT) 2) Television in Digital Age

¹ รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ (Associate. Professor, Department of Communications)

² อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ (Lecturer, Department of Communications)

³ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 พิษณุโลก (The National Broadcasting Services of Thailand (NBT), Phitsanulok)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

(Statement of the Problems)

เทคโนโลยีการส่งสัญญาณภาพและเสียงในระบบดิจิทัลเป็นการแปลงและบีบสัญญาณจนทำให้ได้ภาพและเสียงที่คมชัดกว่าโทรทัศน์ในระบบอนาล็อก นอกจากนี้ ยังทำให้การส่งสัญญาณจากเดิมที่ความถี่หนึ่งช่องสัญญาณสามารถส่งรายการโทรทัศน์ได้เพียง 1 ช่องรายการ เป็นความถี่หนึ่งช่องสัญญาณสามารถส่งรายการโทรทัศน์ได้ตั้งแต่ 8 - 10 ช่องรายการ การเปลี่ยนผ่านกิจการโทรทัศน์สู่ระบบดิจิทัลในประเทศไทยและในประเทศอื่น ๆ จึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสำหรับการส่งสัญญาณโทรทัศน์ภาคพื้นดิน (Digital Terrestrial Television Broadcasting) เป็นหลัก สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเป็องค์กรกำกับดูแลกิจการนี้ ได้ประกาศกรอบเวลาของแผนการเปลี่ยนผ่านจากโทรทัศน์ระบบอนาล็อกเป็นโทรทัศน์ดิจิทัล (Digital Road Map) ภายในระยะเวลา 4 ปี นับตั้งแต่ปี 2555 - 2559 เริ่มต้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน จากการเปิดประมูลคลื่นความถี่เพื่อจัดสรรคลื่นไปใช้ในการให้บริการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลประเภทบริการทางธุรกิจในปลายปี 2556 การเริ่มต้นให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล (DSO: Digital Switch On) ไปพร้อมกับการออกอากาศคู่ขนานในช่วงการเปลี่ยนผ่าน และจะมีการดำเนินการไปจนถึงการยุติการให้บริการระบบอนาล็อก (ASO: Analogs Switch Off) โดยในเบื้องต้น กสทช. กำหนดเป้าหมายภายในระยะเวลา 5 ปีก่อนการยุติระบบอนาล็อกจะต้องมีจำนวนครัวเรือนในเมืองไทยที่สามารถรับสัญญาณวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (Jarintippitak, 2014, pp. 135 -148)

โครงสร้างกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยไม่แตกต่างจากประเทศอื่นมากนัก กล่าวคือมีวิวัฒนาการเริ่มต้นจากการส่งสัญญาณภาคพื้นดิน (Analog Terrestrial Television) หรือโทรทัศน์ระบบพรีทีวี ซึ่งมีสภาพการแข่งขันกึ่งผูกขาดโดยรัฐมาเป็นเวลานาน ผู้ประกอบการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน (พรีทีวี) นอกจากหน่วยงานรัฐแล้วมีเพียงเอกชนเพียงไม่กี่รายที่ได้รับสัมปทานจากรัฐมาดำเนินการ เมื่อจำแนกความเป็น

เจ้าของกิจการพรีทีวีก่อนการเปลี่ยนผ่านกิจการสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ช่องของหน่วยงานรัฐ 3 ช่อง ได้แก่ ช่อง 5 ช่อง 9 และช่อง 11
2. ช่องที่หน่วยงานรัฐให้สัมปทาน ได้แก่ เอกชน 2 ช่อง ได้แก่ ช่อง 3 และช่อง 7
3. ที่วีสาธารณะโดยหน่วยงานอิสระของรัฐ 1 ช่อง ได้แก่ ไทย พีบีเอส

กิจการโทรทัศน์ภาคพื้นทั้ง 6 ช่อง ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศไทย (Jarintippitak, 2014, pp. 135 -148)

สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) เอง เมื่อมีระบบโครงสร้างและนโยบายที่ว่า จากปี พ.ศ. 2561 ระบบออกอากาศจะต้องปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลทั้งหมด ทำให้ส่วนภูมิภาคไม่สามารถออกอากาศได้เช่นในปัจจุบัน โดยคาดการณ์ว่าเนื้อหารายการสำหรับออกอากาศจะส่งมาจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ซึ่งทางหน่วยงานภูมิภาค รวมถึงส่วนกลางยังไม่มี ความชัดเจนในช่วงหลังปีดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการวางแผนจัดการเนื้อหา ช่องทางในการนำเสนอ และการพัฒนา งานด้านเทคนิคให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาภาพรวมนโยบายและผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนมาเป็นทีวีดิจิทัลของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11
2. เพื่อศึกษาการวางแผนจัดการเนื้อหาของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 บนเส้นทางการปรับเปลี่ยนจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล
3. เพื่อศึกษาวิธีการและช่องทางการเผยแพร่เพื่อนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวบนเส้นทางการปรับเปลี่ยนจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล
4. เพื่อศึกษาการพัฒนางานด้านเทคนิคให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล

ประโยชน์ที่ได้รับ (Expected Benefits)

1. **ด้านวิจัย – วิชาการ** ได้รับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อของรัฐในช่วงเวลาของการปรับเปลี่ยนสู่ยุคดิจิทัล และได้รับประโยชน์ในการเรียนการสอนและด้านการสื่อสารมวลชน อาทิ การบริหารงานสื่อมวลชน การวางแผนและจัดการงานสื่อมวลชน การออกแบบเนื้อหา รูปแบบ และวิธีดำเนินงานการผลิตรายการทางโทรทัศน์ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ให้มีความทันสมัย

2. **ด้านสังคม** สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาองค์กร เพื่อประโยชน์ของประชาชนในสังคมในภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

งานวิจัย สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (NBT) บนเส้นทางการปรับเปลี่ยนในยุคที่ดิจิทัล ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมโดยใช้แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาเป็นกรอบในการศึกษาดังนี้

แนวคิดองค์กรสื่อท่ามกลางความกดดันทางสังคม (The Media Organization in a Field of Social Forces) เป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบกว้าง ๆ ในการมององค์กรผู้ผลิตด้านโทรทัศน์ในปัจจุบันว่าองค์กรสื่อไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่ได้รับแรงกดดันทั้งจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกต่าง ๆ มากมาย ตามแนวคิดของ McQuail (2010, p. 281) ทั้งเรื่องกำหนดนโยบาย และปัจจัยเรื่องเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสารที่ส่งผลกระทบต่อวงการสื่อสารมวลชนอย่างมหาศาล แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่และการหลอมรวมสื่อ (New Media and Convergence Theory) การบริหารจัดการสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลหลอมรวม ผู้วิจัยมุ่งมองที่ผลกระทบของสื่อดิจิทัลในฐานะ “เทคโนโลยีก่อกวน” (Disruptive technology) ซึ่งหมายถึง นวัตกรรมที่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และมีศักยภาพในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิม เทคโนโลยีการสื่อสารเมื่อเกิดขึ้นแล้ว มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงลักษณะเดิมของอุตสาหกรรมสื่อที่มีอยู่ สามารถสรุปผลกระทบได้ 3 ประการคือ 1. ผลกระทบต่อ

ผู้ประกอบการและผู้บริโภค 2. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค 3. กระทบต่อธุรกิจและส่วนแบ่งการตลาดและสุดท้าย ทฤษฎีหน้าที่ของสื่อมวลชน (Functional Theory) ที่จะใช้สรุปว่า สื่อสารมวลชนอย่างสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) ที่ยังมีทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จะปรับตัวเพื่อจะทำหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างไรบนเส้นทางการปรับเปลี่ยนในยุคที่วิถีดิจิทัลดังกล่าว

วิธีการดำเนินการ (Methods)

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูล (Informants) ตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในปัจจุบัน ของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ และเขต 4 จังหวัดพิษณุโลก เขตละ 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ หัวหน้าฝ่ายรายการ หัวหน้าฝ่ายช่างเทคนิค และหัวหน้าฝ่ายข่าว รวมจำนวน 10 คน ซึ่งอยู่ในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้ว ไม่ต่ำกว่า 1 ปี

ช่วงที่ 1 ทำการศึกษาข้อมูล เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นลงสำรวจภาคสนามเบื้องต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ข้อมูลภาคสนาม มาเป็นข้อมูลตั้งต้นในการตั้งคำถามวิจัย ตลอดจนการนำข้อคำถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

ช่วงที่ 2 การทำงานภาคสนาม เพื่อการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จากแนวคำถามที่ตั้งไว้ ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล ในประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้า คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามวันเวลาและสถานที่ที่ได้นัดหมาย เมื่อเสร็จสิ้นงานภาคสนามได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาเป็นกรอบในการอธิบายปรากฏการณ์ เพื่อวิเคราะห์สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

ช่วงที่ 3 นำข้อมูลความรู้ที่ได้มาขยายผลเป็นบทความวิจัย และส่งรายงานผลการวิจัยให้ต้นสังกัดสำหรับนำไปให้ประโยชน์ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of Study)

โครงการวิจัยเรื่อง สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (NBT) บนเส้นทางการปรับเปลี่ยนในยุคทีวีดิจิทัล เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ และเขต 4 จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งในงานวิจัยจะใช้ชื่อย่อ คือ สทท. 11 พิษณุโลก และ สทท. 11 เชียงใหม่

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน จากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ และเขต 4 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต ผู้อำนวยการ สทท. 11 หัวหน้าฝ่ายรายการ หัวหน้าฝ่ายช่างเทคนิค และหัวหน้าฝ่ายข่าว โดยมีระยะเวลาการดำเนินโครงการวิจัยระหว่าง เดือนพฤษภาคม 2558 - กันยายน 2560 โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม 2559

ผลการศึกษา (Results)

การศึกษาวิจัยเรื่อง สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) บนเส้นทางการปรับเปลี่ยนในยุคทีวีดิจิทัล จะนำเสนอผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

1. ภาพรวมนโยบาย ผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนมาเป็นทีวีดิจิทัลของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT)
2. การวางแผนจัดการเนื้อหารายการทั้งหมดของ NBT ในภาพรวมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล ในปี 2561
3. วิธีการและช่องทางการเผยแพร่ รวมถึงการวางแผนการจัดการด้านต่าง ๆ
4. สภาพปัจจุบัน การพัฒนางานด้านเทคนิคและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล รวมถึงปัญหาอุปสรรค

1. ภาพรวมนโยบาย ผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนมาเป็นทีวีดิจิทัลของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11

การมาถึงของเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคปัจจุบัน ส่งผลต่อภาพรวมของสังคมในทุกภาคส่วน การเดินทาง

ขนส่ง การใช้ชีวิตของผู้คน การติดต่อสื่อสาร รวมถึงผลกระทบที่มีต่อระบบการสื่อสารมวลชนในประเทศไทย ด้วยอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์เป็นธุรกิจที่ถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี การเปลี่ยนผ่านระบบโทรทัศน์ไปสู่ยุคดิจิทัลหลอมรวม ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้บริหารองค์กรต้องมีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ตามไปด้วย ทั้งในเรื่องการผลิตรูปแบบเนื้อหาสื่อ ช่องทางการนำเสนอและจัดจำหน่าย รวมทั้งหลักในการบริหารจัดการบุคลากรและองค์กรสื่อโทรทัศน์ (Common, 2016, p. 214)

โครงการวิจัยเรื่อง สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (NBT) บนเส้นทางการปรับเปลี่ยนในยุคทีวีดิจิทัล กรณีศึกษา: เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ และเขต 4 จังหวัดพิษณุโลก เริ่มต้นเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) การสังเกต (Observation) และจากการเก็บรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (Documentary Investigation) จากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งการมาถึงของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมนโยบายทั้งในแง่ของการรับชมของผู้ชม ช่องทางการออกอากาศ งบประมาณ เครื่องมือ และเทคนิควิธีการ รวมถึงความไม่เพียงพอของเนื้อหารายการ โดยรายละเอียดในแต่ละประเด็นจะนำเสนอในลำดับต่อไป

ผลกระทบของระบบดิจิทัลต่อสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) ภูมิภาค

ระบบดิจิทัลมีผลกระทบในหลายภาคส่วนต่อสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) ภูมิภาค ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งในส่วนของเชียงใหม่และพิษณุโลก ต่างให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน แม้ว่าการมาถึงของดิจิทัลจะมีประโยชน์มากในหลายภาคส่วน แต่ผลกระทบส่วนใหญ่จะถูกกล่าวถึงในเชิงลบ อาทิ เรื่องช่องทางการออกอากาศของภูมิภาคที่อาจมีปัญหา การรับชมของผู้ชมที่ไม่สามารถรับชมในระบบใหม่นี้ได้ ปัญหาด้านเทคนิคและความไม่เข้าใจของผู้ชม การมีช่องจำนวนมากทำให้จำนวนผู้ชมลดลง รวมถึงเนื้อหารายการที่ไม่แตกต่างกันของภูมิภาค ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนของเนื้อหา ดังผลการวิจัย

ช่องทางการออกอากาศ ในประเด็นนี้ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนสู่ระบบดิจิทัล การออกอากาศจะมีศูนย์รวมอยู่ที่กรุงเทพซึ่งเป็นสถานีแม่ข่าย จากนั้นจึงจะมีการกระจายข่าวสารข้อมูลมาตามโครงข่ายต่าง ๆ ในภูมิภาค ซึ่งในแบบเดิมคือ ระบบอนาล็อก ส่วนภูมิภาคจะสามารถบริหารงานได้อย่างเป็นเอกเทศ และสามารถเข้าไปแชร์ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ได้กับส่วนกลาง ในระบบดิจิทัลที่กำลังจะมาถึง การที่จะเข้าไปร่วมแชร์ในบางช่วงเวลาเหมือนปกติที่เคยทำ จะทำไม่ได้อีกต่อไปด้วยปัญหาทางเทคนิค ในส่วนนี้ส่งผลกระทบทั้งในด้านของช่องทางการออกอากาศ และเนื้อหารายการของภูมิภาคในอนาคตที่ต้องมีความพร้อมสำหรับการออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง

ด้านการรับชมของผู้ชม ก็เป็นผลกระทบที่รุนแรง เนื่องจากการเผยแพร่ที่มีช่องทางที่หลากหลายมากขึ้นในสื่อใหม่ สื่อโทรทัศน์ที่ออกอากาศแบบดั้งเดิมจะมีผู้ชมน้อยลง ซึ่งทีวีภูมิภาคขณะนี้ก็มีเพียงช่องทางเดียวคือระบบดาวเทียม มีความพยายามเจรจากับ กสทช. อยู่ในการที่จะเลือกทดลองออกอากาศเป็นระบบดิจิทัลท้องถิ่น ที่ในปัจจุบันมีเพียงภาคธุรกิจเท่านั้นที่จะทำเช่นนั้นได้ แต่ สทท. 11 แม้จะเป็นราชการแต่มีความพร้อม อาจจะมีการทดลองสำหรับการปรับให้เป็นระบบดิจิทัลท้องถิ่น หรืออาจมีการบูรณาการกันร่วมผลิตทั่วประเทศขณะนี้จึงมีความพยายามที่จะหาทางออกที่จะตอบสนองกับความต้องการของผู้ชมในท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด

ด้านผลกระทบทางเทคนิคและความไม่เข้าใจของผู้ชม พบว่าประชาชนจำนวนมากไม่เข้าใจเรื่องการรับชมในระบบดิจิทัล อาทิ วิธีการปรับจูนความถี่ ทำให้พบว่ารับชม สทท. 11 ไม่ได้ (ความถี่ที่ประมาณ 700 - 800 เป็นความถี่สุดท้าย) ในด้านเทคนิคการปรับจูนให้สามารถรับชมรายการให้ได้ดังเดิมถือเป็นผลกระทบหลักของปัญหาที่พบในปัจจุบัน

นอกจากนั้นในด้านเทคนิค ยังมีผลมาถึงเรื่องเทคโนโลยี อุปกรณ์ เครื่องมือในการทำงาน ซึ่งเดิมเป็นระบบอนาล็อกเกือบทั้งหมด ต้องมีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือทำงานใหม่ อาทิ กล้องถ่ายทำข่าว อุปกรณ์ควบคุมการออกอากาศ อุปกรณ์ในห้องส่งสัญญาณออกอากาศ เช่น กล้องโทรทัศน์ สวิตเซอร์ และเครื่องส่งออกอากาศโทรทัศน์ เป็นต้น

การมีช่องจำนวนมากทำให้จำนวนผู้ชมลดลง เนื่องจากช่องรายการในระบบดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นมากจากเดิมที่มีเพียงช่องหลักคือ 3, 5, 7, 9, 11 และไทยพีบีเอส ทำให้แบ่งสัดส่วนผู้ชมไป สัดส่วนของผู้ชมแต่ละรายการจึงลดลง การที่ผู้ชมลดลงเช่นนี้ทำให้กระทบกับทีวีภูมิภาคเป็นอย่างมาก

ส่วนผลกระทบในด้านบวกในการปรับเปลี่ยนมาเป็นทีวีดิจิทัลของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวถึง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เป็นผลดีต่อหน่วยงาน เพราะในช่วงเวลาที่ผ่านมา การรับชมทีวีผ่านระบบอนาล็อกมีข้อจำกัดค่อนข้างมาก อาทิ ระบบอนาล็อกการรับชมมีภาพล้ามัว ไม่มีความคมชัดเท่าปัจจุบัน เมื่อปรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัล นอกจากจะสามารถรองรับช่องความถี่ของโทรทัศน์ได้เพิ่มขึ้นจำนวนมากแล้ว ผู้ชมในระบบดิจิทัลจะได้รับชมภาพที่ชัดเจนกว่าคุณภาพของภาพและเสียงในระบบดิจิทัลดีกว่าระบบอนาล็อกอย่างมาก ทำให้การรับรู้ข่าวสารของประชาชนในภาพรวมดีขึ้น

2. การวางแผนจัดการเนื้อหารายการทั้งหมดของ NBT ในภาพรวมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล ในปี 2561

การวางแผนจัดการเนื้อหารายการ นับเป็นประเด็นใหญ่ที่สำคัญที่สร้างผลกระทบต่อวิธีการทำงาน และการนำเสนอผลงานสู่สาธารณะของ สทท. 11 อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล ในปี 2561

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด กล่าวถึง การวางแผนจัดการเนื้อหารายการเพื่อรองรับระบบดิจิทัลในหลายประเด็น อาทิ ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา และการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละเขต การวางแผนการนำเสนอเนื้อหาตลอด 24 ชั่วโมง และการบริหารจัดการเนื้อหาร่วมกันทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค

ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหาของแต่ละเขต กล่าวคือ ต้องมีความชัดเจนในการเลือกที่จะนำเสนอเนื้อหาในด้านใด ซึ่งแนวนโยบายนั้นต้องการให้แต่ละเขตมีการเน้นเนื้อหาไปทางด้านใดด้านหนึ่งที่ตนเองถนัด และไม่ต้องทำให้เกิดการทับซ้อน ตัวอย่างในปัจจุบันจากการสำรวจพบว่า

เขต 3 เชียงใหม่ เน้นผลิตรายการที่เป็นท้องถิ่น เขต 4 พิษณุโลก เน้นผลิตรายการในเรื่องของพลังงาน

แต่ปัจจุบันพบว่า แต่ละเขตมีเนื้อหารายการที่ทับซ้อน ที่ไม่แตกต่างกันเท่าที่ควร นั่นคือ การที่ข่าวและรายการที่ สทท. 11 ผลิตและนำเสนอออกมาสู่สาธารณะ เนื้อหารายการส่วนใหญ่จะเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ทำให้ผู้ชมไม่เห็นความแตกต่าง อีกทั้งการที่ สทท. 11 เป็นเสมือนหน่วยงานราชการ การนำเสนอรายการต่าง ๆ จะทำให้เกิดความน่าสนใจได้ยาก ภาวะในการแข่งขันกับช่องอื่น ๆ ในยุคดิจิทัลนี้จึงลดน้อยลงไปอีก

ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหาของแต่ละเขต ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับเรื่องการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละเขต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระบุว่า “แต่ละเขตควรต้องสร้างให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองมากขึ้น และต้องตอบสนองต่อลักษณะที่เป็นท้องถิ่น รูปแบบการนำเสนออาจจะเพิ่มความน่าสนใจเอง ให้มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น” ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหา ดังที่กล่าวมานั้น มีการคิดและพัฒนาขึ้นมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงเทคนิคในการผลิตและการออกอากาศ ที่เปลี่ยนแปลงไป

การวางแผนการนำเสนอเนื้อหาตลอด 24 ชั่วโมง การวางแผนการนำเสนอเนื้อหาที่จะรองรับกับระบบดิจิทัลนั้นเป็นประเด็นหลักที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ดูแลเรื่องรายการเห็นว่า “เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการดูแลอย่างเร่งด่วน เพื่อจะได้สามารถรับมือและทำหน้าที่ของสื่อมวลชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ” ทุกเขต รวมถึงเชียงใหม่และพิษณุโลก ต้องคำนึงถึงและเริ่มวางแผนเรื่องการนำเสนอข่าวและรายการตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งในประเด็นนี้จะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารจัดการในทุกเรื่องตั้งแต่การบริหารงาน บริหารรายการ และการบริหารคน ดังผลการสัมภาษณ์

“เมื่อออกอากาศ 24 ชั่วโมง ภาพรวมของผู้กำหนดนโยบาย น่าจะมองภาพรวมทั้งเรื่องงบประมาณและทั้งเรื่องคนให้ทางเราด้วย ให้สถานีดำเนินงาน 24 ชั่วโมง แต่งบประมาณที่เราได้รับ

มีน้อยมาก” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 28 มิถุนายน 2559)

จากผลการวิจัยพบว่า เริ่มมีการวางแผนในเรื่องการทำงานตลอด 24 ชั่วโมงในหลายแนวทาง

1. การใช้วิธีจัดหา และผลิตรายการเอง หรือร่วมผลิต รวมถึงการเปิดให้เช้าเวลา ที่จะสามารถออกอากาศได้ตลอด 24 ชั่วโมง ได้ตามแนวนโยบาย
2. การออกอากาศซ้ำ (รีรัน)
3. การจับมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการผลิตรายการ และออกอากาศที่ สทท. 11
4. การบริหารจัดการเนื้อหาร่วมกันกับ สทท. 11 ในส่วนกลาง

การบริหารจัดการเนื้อหาร่วมกันทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เป็นประเด็นที่ทั้ง 2 เขต คือ เชียงใหม่และพิษณุโลก กล่าวถึงเป็นอย่างมาก และเพื่อการแก้ปัญหาการออกอากาศให้ได้ตลอด 24 ชั่วโมงในระบบดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า วิธีการบริหารจัดการที่จะสามารถทำได้คือ การที่อาจต้องรับสัญญาณจากกรุงเทพเป็นบางช่วงเพื่อการออกอากาศในภูมิภาค และ/หรือการนำรายการมาแลกเปลี่ยนกันในแต่ละเขต หรืออาจใช้วิธีการออกอากาศรายการซ้ำ (การรีรัน) ในบางรายการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและการบริหารงาน รวมถึงการประชุมหารือเพื่อหาทางออกร่วมกันของแต่ละเขต

3. วิธีการและช่องทางการเผยแพร่ รวมถึงการวางแผนการจัดการด้านต่าง ๆ

วิธีการและช่องทางการเผยแพร่ เป็นประเด็นที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล ในปี 2561 ของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด กล่าวถึงการวางแผนเรื่องช่องทางการเผยแพร่ในหลายแนวทาง ซึ่งในประเด็นนี้ยังมีความสับสนและขาดความเข้าใจร่วมกันอยู่ไม่น้อย ข้อมูลล่าสุดสามารถสรุปได้ว่าในปัจจุบันช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรายการต่าง ๆ ของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ที่เป็นไปได้จะประกอบด้วย 3 ช่องทาง ได้แก่

1. การเป็นช่องดิจิทัล 1 สถานีสำหรับ ส่วนกลางในฐานะแม่ข่าย และการออกอากาศทาง ดาวเทียมสำหรับสถานีในภูมิภาค

2. การเป็นช่องดิจิทัลชุมชน หรือเป็นเครือข่าย เคเบิลทีวี

3. การใช้สื่อใหม่ช่วยในการเผยแพร่ข่าว และรายการ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงเรื่อง ช่องทางการเผยแพร่ดังกล่าว ว่ามีความสำคัญมาก ซึ่ง การปรับเปลี่ยนช่องทางการเผยแพร่ออกอากาศ หรือ หาทางออกให้กับทีวีภูมิภาค เนื่องมาจากการ เปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นดิจิทัล รวมถึง การยื่นขอใบอนุญาตการออกอากาศกับทาง กสทช. ที่ขอออกอากาศเพียงสถานีเดียว คือ สถานีแม่ข่าย ในส่วนกลาง ดังนั้น สถานีภูมิภาคทั้ง 8 เขต 12 สถานี จึงไม่มีช่องทางการออกอากาศในภาคพื้นดิน

ปัจจุบันจึงมีนโยบายที่จะหาช่องทางใหม่ ๆ เพื่อการออกอากาศ ทางเลือกแรกได้แก่ 1) การ ออกอากาศทางดาวเทียม ให้กับทั้ง 8 เขต ซึ่งแต่ละ เขตจะมีเนื้อหาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองดังที่กล่าว ไปแล้วข้างต้น อาทิ สทท. 11 พิษณุโลกมีแนวคิด ในการจะเป็นช่องของ “ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงาน” โดยจะปรับเปลี่ยนใช้วิธีจัดหาและผลิตรายการเอง หรือร่วมผลิต รวมถึงการเปิดให้เช่าเวลา ที่จะสามารถ ออกอากาศได้ตลอด 24 ชั่วโมง ได้ตามแนวนโยบาย 2) การเป็นช่องดิจิทัลชุมชน หรือเป็นเครือข่ายเคเบิลทีวี แนวทางนี้อาจค่อนข้างยากกว่าแนวทางแรก แต่ก็ เป็น ทางเลือกที่น่าสนใจ สำหรับผู้ให้ข้อมูลบางกลุ่มที่เห็น ข้อจำกัดของการเป็นทีวีดาวเทียมที่มีช่องรายการ จำนวนมาก หากบางเขตได้เลขช่องรายการในลำดับ ท้าย ๆ ซึ่งอาจเป็นจำนวนตัวเลขถึง 3 หลัก สำหรับ ผู้ผลิตและทำงานด้านสื่อที่ต้องเผยแพร่รายการ สู่สาธารณะ ต่างก็เห็นพ้องกันว่าจะเป็นปัญหาในแง่ของ “ผู้รับชม” ที่จะไม่เข้าไปชมช่องรายการดังกล่าว และ 3) การใช้สื่อใหม่ช่วยในการเผยแพร่ข่าวและรายการ

ดังที่ ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งย้ำให้เห็นถึง ความสำคัญของช่องทางการเผยแพร่ “เรื่องช่องทาง สำคัญมาก เพราะว่าตอนนี้คือของเราทุกที่ก็ออก เหมือนกัน เผยแพร่ทาง Facebook แล้วก็ทางเว็บไซต์ ก็ปกติอยู่แล้ว แต่คราวนี้ของผมกำลังขยายเครือข่าย

ไปที่เคเบิลทีวีอีกด้วย” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 28 มิถุนายน 2559)

นอกจากเรื่องช่องทางการเผยแพร่ข้างต้น การปรับเปลี่ยนมาเป็นทีวีดิจิทัล สทท. 11 ภูมิภาค ยังต้องมีการวางแผนการจัดการด้านต่าง ๆ อีกหลายด้าน ได้แก่ 1) ด้านกระบวนการ 2) ด้านการจัดเตรียม ความพร้อม ด้านข้อมูล งบประมาณ กำลังคน ฯลฯ 3) ด้านชุดของกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ 4) ด้านการตัดสินใจ ได้แก่ การเลือกวิธีการ เลือก กิจกรรม และช่วงเวลาในการดำเนินการ

ด้านกระบวนการ ภาพรวมนโยบายผู้ให้ข้อมูล บางส่วนเห็นควรให้ สทท. 11 ภูมิภาค ผลิตและ ออกอากาศโดยระบบดาวเทียมไปก่อน หรืออาจมีการ ร่วมผลิตและหมุนเวียนกันออกอากาศ จะทำให้ ภูมิภาคยังมีช่องทางการออกอากาศ

“ขณะนี้ได้ดำเนินการจัดทำใบอนุญาตจัดตั้ง สถานีโทรทัศน์ดาวเทียม อาทิ ข้อมูล ประวัติสถานี สถานีที่ตั้ง โครงสร้างสถานี บุคลากร อุปกรณ์ ผังรายการ ส่งให้ทางกรมประชาสัมพันธ์ โดยส่วน พัฒนาเทคนิคเป็นผู้ขอใบอนุญาต รอการอนุมัติ การตัดสินใจในครั้งนี้เกิดจากที่สถานีภูมิภาค อนาคต จะไม่มีช่องทางการออกอากาศที่เป็นของตัวเอง” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 30 พฤษภาคม 2559)

บางส่วนนอกจากหวังที่จะให้เป็นระบบ ดาวเทียมแล้ว ก็ยังมีความต้องการให้ช่องทั้งหมดใน ภูมิภาครวมกันและมีเพียงดิจิทัลภูมิภาคเพียงช่องเดียว

“ถ้าเป็น ณ ขณะนี้ ต้องตั้งรับกับระบบดาวเทียม เพราะความหวังที่จะได้เป็นระบบดิจิทัลภูมิภาคนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของกรมในภาพรวม แต่โดยส่วนตัว ต้องการให้ท้องถิ่นรวมกัน คือ NBT ภูมิภาครวมกัน ทั้งหมด แล้วเรามีแค่ HD ดิจิทัล” (ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 3, 28 มิถุนายน 2559)

ด้านการจัดเตรียมความพร้อม (ข้อมูล งบประมาณ กำลังคน)

ในด้านการจัดเตรียมความพร้อม สามารถ มองการจัดเตรียมดังกล่าวได้ในหลายประเด็น ผู้ให้ข้อมูล บางส่วนกล่าวถึงความพร้อมด้านข้อมูลที่เกิดจาก การประชุมร่วมกัน “ผู้อำนวยการทีวีจะมีการประชุม กับส่วนกลางในทุกเดือน จะมีการสรุปแล้วแจ้งให้เขต ทราบ”

ในขณะที่บางส่วนมีการจัดเตรียมความพร้อม
ในลักษณะของการตั้งรับ โดยนำงบประมาณเป็นตัวตั้ง

“คาดว่าถ้าปี 2560 ได้งบประมาณมา ทางเรา
จะนำงบประมาณมาทำแผนยุทธศาสตร์ คือจะนำ
งบประมาณเป็นตัวตั้ง แล้วก็ดูแผนที่เราต้องดูแล”

และผู้ให้ข้อมูลบางส่วน มองในเรื่องของการหา
พันธมิตรเพื่อช่วยในการผลิต หากมีการปรับเปลี่ยน
เป็นระบบดิจิทัล ที่ต้องออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง

“เห็นว่าเราควรเตรียมกำลังคน เรื่องคนเรา
มีอยู่ 10 คน เพราะหากเป็นดิจิทัลที่ต้องออกอากาศ
ตลอด 24 ชั่วโมง เราก็ต้องหาพันธมิตร พันธมิตรใน
ที่นี้หมายถึงว่า การให้ส่วนราชการ การให้สถาบัน
การศึกษา ให้เขามาร่วมผลิต เข้ามาช่วยเรา ผลงาน
ก็ออกอากาศของเราด้วย”

สุดท้ายผู้ให้ข้อมูลมองไกลไปถึงเรื่อง การอบรม
พัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมสำหรับการทำงานกับ
ระบบดิจิทัล ทั้งการอบรมระยะสั้น ระยะยาว ทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ ดังนี้

“ในด้านบุคลากร อาทิ บุคลากรช่างเทคนิค
ส่วนมากจะมีความรู้พื้นฐานทางด้านเทคนิคอยู่ก่อนแล้ว
จะทราบว่าระบบดิจิทัลกับอนาล็อกทางด้านเทคนิค
มีความแตกต่างกันในรายละเอียด แต่วิธีการส่งออกอากาศ
มีลักษณะที่เหมือนกัน มีเครื่องส่ง มีการนำภาพเข้าไป
เหมือน ๆ กัน ไม่มีอะไรที่แตกต่างกันมาก บุคลากรส่วนนี้
จึงมีความพร้อม เพราะไม่มีอะไรที่ซับซ้อนแตกต่าง
ในด้านบุคลากรส่วนอื่น ๆ อาจต้องมีการให้ความรู้
เพิ่มเติม ก็สามารถทำงานได้ ส่วนในทางด้านช่างเทคนิค
เฉพาะ เป็นนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ที่ต้องให้
บุคลากรมีการเรียนรู้ อบรมเข้าสู่ระบบใหม่ ระบบ
ดิจิทัล ทางด้านช่างก็มีการอบรมไปแล้วหลายรุ่น
โดยสรุปคือ ทุกคนจะได้รับอบรมหมด ทั้งการอบรม
ทั่วไป การอบรมจากกรมทางด้านเทคนิค และเพื่อให้
ฝ่ายช่างเทคนิคทราบว่า การเข้าสู่ระบบดิจิทัลต้อง
ปรับตัวอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง บุคลากรบางกลุ่ม
ก็ได้ไปเรียนรู้งานจริงที่ต่างประเทศกับผู้ผลิต ที่ผลิต
อุปกรณ์เครื่องส่งมาให้เรา” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9, 30
พฤษภาคม 2559)

ด้านชุดของกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการเพื่อให้การ
ปรับเปลี่ยนในครั้งนี้บรรลุเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลมอง
ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ได้ทราบ และใช้สื่อใหม่ช่วยในการนำเสนอรายการ
ต่าง ๆ ในขณะที่อยู่ระหว่างดำเนินการ เพื่อให้
ประชาชนยังได้รับข้อมูลข่าวสาร และยังถือเป็นอีก
ช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้รับสารในการ
สื่อสารมวลชนในยุคปัจจุบัน

“ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน
ได้ทราบ ควบคู่ไปกับการดำเนินภาคสนามงาน
ด้านเทคนิค เพราะความเป็นจริงแล้วประชาชนไม่มี
ความรู้เรื่องการปรับคลื่นสัญญาณ ควรมีการทดลอง
ให้ดูพร้อมกับการแจกกล่อง งานลักษณะเช่นนี้ควรมี
การทำให้สม่ำเสมอ”

“การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทำเอง ก็คือที่เรา
ไม่ต้องลงทุนอะไรมาก เพียงแค่นำรายการต่าง ๆ
ของเราผ่าน Social Network ต่าง ๆ ที่มีอยู่ ปัจจุบันนี้
เราต้องหาลูกค้าเพิ่มในทางออนไลน์ เพราะประชาชน
ผู้รับชมอยู่ในระบบของสื่อใหม่เป็นจำนวนมาก และ
ตลอดเวลา การนำรายการต่าง ๆ ผ่านยูทูบ หรือ
เฟซบุ๊ก จะเป็นประโยชน์กับเรา” (ผู้ให้สัมภาษณ์
คนที่ 9, 30 พฤษภาคม 2559)

ด้านการตัดสินใจ

ในส่วนของการเตรียมการ “การตัดสินใจ”
เป็นประเด็นสุดท้ายที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความคิดเห็น
ผลการวิจัยในประเด็นนี้มีทั้งส่วนที่สนับสนุน
การเดินทางไปสู่การรวมทีวีภูมิภาคเป็นหนึ่งเดียว
ภายใต้การเป็นทีวีดิจิทัล และการสนับสนุนให้
ทีวีภูมิภาคเป็นทีวีดาวเทียม ดังรายละเอียด

“สทท. 11 ควรจะมี สทท. 11 ส่วนกลาง 1 ช่อง
ภูมิภาคอีก 1 ช่อง แค่นั้นพอแล้วก็เพราะเขาสามารถ
มองเราได้เห็นชัดเจนทั่วประเทศ และก็ศักยภาพ คือ
อาจจะขัดกับส่วนกลาง ส่วนกลางเขาไม่ค่อยเห็น
ความสำคัญของภูมิภาค ถ้าเรามี Local TV ที่เป็น
ภูมิภาคจับมือกัน มีตั้ง 10 สถานี ก็ได้ 10 รายการแล้ว
ก็แค่ช่องเดียวก็พอ แต่ ผอ. ใครจะเป็น ผอ. ละ อันนั้น
เป็นปัญหา แต่จริง ๆ แล้วกรมต้องมองว่าคุณต้อง
พัฒนา Content, Application ไม่ต้องดาวเทียม
10 ช่องหรอก ปัญหาคือตอนนี้ช่องมันเยอะไป”

“ขณะนี้ได้ดำเนินการจัดทำใบอนุญาตจัดตั้ง
สถานีโทรทัศน์ดาวเทียม อาทิ ข้อมูล ประวัติสถานี
สถานที่ตั้ง โครงสร้างของสถานี บุคลากร อุปกรณ์
ผังรายการ ส่งให้ทางกรมประชาสัมพันธ์ โดยส่วน
พัฒนาเทคนิคเป็นผู้ขอใบอนุญาต เกิดจากการที่มี

ความกังวลว่าสถานีภูมิภาคจะไม่มีช่องทางออกอากาศที่เป็นของตัวเองในอนาคต”

จากข้อมูลที่ได้จะพบว่า ยังคงมีความโต้แย้งใน 2 ประเด็นคือ การให้ภูมิภาคเป็นทีวีดาวเทียม และการรวมภูมิภาคเป็นหนึ่งเดียวภายใต้การเป็นทีวีดิจิทัลดังกล่าว

4. สภาพปัจจุบัน การพัฒนางานด้านเทคนิคและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล รวมถึงปัญหาอุปสรรค

สภาพปัจจุบันและการพัฒนางานด้านเทคนิคและเทคโนโลยี มีประเด็นที่ต้องพัฒนาทั้งในแง่ของความพร้อมของเครื่องมือ การต้องแข่งขัน ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และการของบประมาณจากรัฐบาล รวมถึงการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้บุคลากรต้องทำงานในเชิงรุกมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการทำการตลาด รวมถึงการใช้สื่อใหม่ในการเสริมช่องทางการออกอากาศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล

“ต้องทำงานเชิงรุก ต้องทำการตลาดให้เป็น และควรมีการมองหา Platform อื่น ๆ เช่น การใช้สื่อใหม่ อาทิ Facebook Live หรือ YouTube มาเสริมจากการออกอากาศปกติ” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 28 มิถุนายน 2559)

การพัฒนางานด้านเทคนิคและเทคโนโลยีที่กล่าวถึงข้างต้น สิ่งที่เป็นประเด็นปัญหามากในลำดับต้น ๆ คือ ความพร้อมของเครื่องมือที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ขณะที่ สทท. 11 จะปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัล แต่เครื่องมือที่มีอยู่ยังเป็นการผสมผสานระหว่างระบบเก่า (อนาล็อก) และระบบดิจิทัล เครื่องมือที่ได้รับการปรับเปลี่ยนก่อนให้เป็นดิจิทัลในช่วงแรกคือ กล้องถ่ายและอุปกรณ์ประกอบกล้องดังกล่าว แต่เครื่องมืออื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงจะเป็นในลักษณะ “ค่อยเป็นค่อยไป” ในการหาเครื่องมือมาทดแทนของเดิมที่ยังเป็น “อนาล็อก” นี่คือลักษณะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคนิคและเทคโนโลยีที่ค้นพบใน สทท. 11 ทั้ง 2 เขต

ในส่วนของปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้ให้ข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความเห็นต่าง ๆ ค่อนข้างหลากหลาย อาทิ สทท. 11 เชียงใหม่ เสนอให้มีการแข่งขันกันด้วยเนื้อหา (Content) และการประชาสัมพันธ์ ส่วนอุปสรรคที่ต้องเป็นทีวีดาวเทียม

มองว่าผู้ชมจะหายเพราะดาวเทียมมีหลายร้อยช่อง หากเขตใดได้ช่องท้าย ๆ จะเป็นอุปสรรคในเรื่องที่ประชาชนจะดูไปถึงช่องดังกล่าว

สทท. 11 เชียงใหม่ ยังมีความกังวลเรื่องของการบริหารองค์กรสื่อที่ยังเป็นระบบราชการ เสนอว่า หากการบริหารงานสามารถดำเนินการและตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วมีความเป็นราชการลดลง จะทำให้มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการที่มากขึ้น

สทท. 11 พิษณุโลก เห็นพ้องกับ สทท. 11 เชียงใหม่ เรื่องปัญหาอุปสรรคในการที่ สทท. 11 ยังคงเป็นสื่อมวลชน ที่ทำงานตามนโยบายของรัฐบาล และยังคงนำเสนอข่าวของทางราชการในสัดส่วนที่มาก ยังขาดข่าวสารที่สะท้อนความเป็นอยู่ของประชาชนที่แท้จริง และปัญหาใหญ่สำคัญที่เผชิญอยู่ คือ ความไม่เพียงพอของงบประมาณ ซึ่งในเรื่องของงบประมาณนับเป็นปัญหาหลักซึ่งผู้ให้ข้อมูลของ สทท. 11 พิษณุโลก กล่าวถึงทั้งในด้านงบประมาณของเครื่องมืออุปกรณ์ งบประมาณด้านเบี้ยเลี้ยงบุคลากร และงบประมาณในการบริหารจัดการองค์กรในภาพรวม

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัย ขอนำเสนอใน 3 ประเด็นหลักคือ

1. การวางแผนจัดการเนื้อหาของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11
2. วิธีการและช่องทางการนำเสนอเนื้อหาของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11
3. การพัฒนางานด้านเทคนิคให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นที่ 1 การวางแผนจัดการเนื้อหาของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11

จากผลการวิจัยที่พบว่าในประเด็นนี้มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาดำเนินการใน 3 เรื่องใหญ่ ๆ เพื่อให้การทำงานสามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัล คือ

1. การวางแผนการนำเสนอเนื้อหาให้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง
2. การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละเขตให้เกิดความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหาข่าวและรายการ

3. การบริหารจัดการเนื้อหารายการร่วมกัน
การเตรียมพร้อมใน 3 เรื่องดังกล่าว มีผลมากจากการหลอมรวมเทคโนโลยี (Technological Convergence) อย่างชัดเจน คือการพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทำให้เกิดสภาวะการหลอมรวมของระบบคอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม และสื่อมวลชน ทำให้สื่อมีลักษณะผสมผสานทั้งตัวบทเนื้อหา เสียง ภาพ รวมทั้งศักยภาพในการโต้ตอบ (Interactive) ในที่เดียวกัน ซึ่งการหลอมรวมดังกล่าวกระทบโดยตรงต่อ “การเปลี่ยนแปลงองค์กรสื่อ” จากเดิมที่เน้นการรวมศูนย์ทั้งกระบวนการสร้างสรรค์ การผลิตที่ละมาก ๆ การจัดจำหน่าย การตลาด เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการ และลดต้นทุนการผลิตในระบบที่มีอินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้องสามารถลดการรวมศูนย์ลงไปได้ (Chanthrawatthanakun and Mahitthirook, 2014, pp. 42-43) ซึ่งกรณีของ สทท. 11 เป็นภาพที่มีความชัดเจนมากต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

นอกจากนั้น ยังมีผลกระทบโดยตรงต่อตัวสาร หรือ Message ที่เป็นผลผลิตขององค์กรสื่อสารมวลชน องค์กรสื่อต้องการเปลี่ยนแปลงในแง่ของเนื้อหา เนื้อหาสื่อที่เดิมมีลักษณะตายตัวเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เนื้อหาที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา โดยผู้รับสาร (Chanthrawatthanakun and Mahitthirook, 2014, pp. 42-43) ในกรณีของ สทท. 11 ทั้งเชียงใหม่ และ สทท. 11 พิษณุโลก จากผลการวิจัยพบว่ามีความพยายามจัดการเรื่องเนื้อหาดังกล่าว ให้มีความสำคัญกับเนื้อหาซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องส่งไปถึงผู้ชมในลำดับต้น ๆ ในลักษณะของการตั้งรับและเตรียมความพร้อมในเรื่องของ 1) การใช้วิธีจัดหา และผลิตรายการเองหรือร่วมผลิต รวมถึงการเปิดให้เข้าเวลาที่จะสามารถออกอากาศได้ตลอด 24 ชั่วโมง ได้ตามแนวนโยบาย 2) การออกอากาศรายการซ้ำ (รีรัน) 3) การจับมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการผลิตรายการและออกอากาศที่ สทท. 11

สิ่งที่ สทท. 11 ยังต้องคำนึงถึงและไปให้ถึงคือเนื้อหาสาระในยุคดิจิทัลเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อผู้รับสารในลักษณะปัจเจกบุคคล การนำเสนอเนื้อหาในสื่อใหม่ไม่ใช่เพียงแค่การเพิ่มช่องทางการสื่อสารแต่ควรให้เนื้อหาดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงข้ามไปยัง

เนื้อหาส่วนอื่นได้ด้วยระบบ Hyperlink เช่น จากเนื้อหาไปยังการทำแบบสำรวจ หรือการเพิ่มคลิปข่าวลงไป การผลิตเนื้อหาจึงต้องคำนึงถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และมองธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ควบคู่กันไปตลอดเวลา

ประเด็นที่ 2 วิธีการและช่องทางการนำเสนอเนื้อหา

ในปัจจุบันช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรายการต่าง ๆ ของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ตามผลการวิจัย จะประกอบด้วย 3 ช่องทาง ได้แก่

1. การเป็นช่องดิจิทัล 1 สถานีสำหรับส่วนกลาง ในฐานะแม่ข่าย และการออกอากาศทางดาวเทียมสำหรับสถานีภูมิภาค
2. การเป็นช่องดิจิทัลชุมชน หรือเป็นเครือข่ายเคเบิลทีวี
3. การใช้สื่อใหม่ (สื่อออนไลน์) ช่วยในการเผยแพร่ข่าวและรายการ

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลล่าสุดจากการประชุม “คณะทำงานจัดทำข้อเสนอประกอบการจัดทำแผนเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัล” ของกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2560 (The Government Public Relations Department, 2017)

คณะทำงานปรับปรุงโครงสร้างของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยในภาพรวม ได้จัดทำข้อสรุปการปรับเปลี่ยนอีกครั้ง ในครั้งนี้เสนอแผนการปรับเปลี่ยนการประกอบกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมภูมิภาค ไปสู่การประกอบกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัลภูมิภาค คือ NBT Local 4+1 ประกอบด้วย NBT ภาคเหนือ ประกอบด้วย เชียงใหม่ และ พิษณุโลก

NBT ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ขอนแก่น และอุบลราชธานี

NBT ภาคกลางและตะวันออก ประกอบด้วย จันทบุรี และกาญจนบุรี

NBT ภาคใต้ ประกอบด้วย สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และภูเก็ต

NBT สถานีเส้นพิเศษ ประกอบด้วย สงขลา และ ยะลา

นั่นคือ ที่ประชุมเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนการประกอบกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมภูมิภาค ไปสู่การประกอบกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัลภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและตะวันออก ภาคใต้ และสถานีสันติสุข โดยให้ทั้งหมดจัดผังรายการไปในทิศทางเดียวกัน และแบ่งกันผลิต (Time Sharing) อีกทั้งต้องผลิตเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยข้อเสนอทั้งหมดจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์บุคลากร และอาคารสถานที่ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลงานที่มีคุณภาพมากขึ้น (The Government Public Relations Department, 2017)

ประเด็นที่ 3 การพัฒนางานด้านเทคนิคให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

สภาพปัจจุบันและการพัฒนางานด้านเทคนิคและเทคโนโลยี ทั้งในแง่ของความพร้อม การแข่งขันระบบจัดซื้อจัดจ้าง และของงบประมาณจากรัฐบาล การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การต้องทำงานในเชิงรุกมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการทำการตลาด รวมถึงการใช้สื่อใหม่ (สื่อออนไลน์) ในการเสริมช่องทางการออกอากาศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล

Common (2016, pp. 212-222) กล่าวถึง “การบริหารจัดการสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลหลอมรวม” โดยกล่าวถึงผลกระทบของสื่อดิจิทัล ในฐานะ “เทคโนโลยีก่อวินาศกรรม” (Disruptive Technology) ซึ่งหมายถึง นวัตกรรมที่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

และมีศักยภาพในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิม เทคโนโลยีการสื่อสารเมื่อเกิดขึ้นแล้ว มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงลักษณะเดิมของอุตสาหกรรมสื่อที่มีอยู่ สามารถสรุปผลกระทบได้ 3 ประการ คือ

1. ผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้ใช้
2. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค
3. กระทบต่อธุรกิจและส่วนแบ่งการตลาด

สำหรับสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) ต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อภูมิทัศน์ของสื่อเพื่อให้องค์กรสามารถแข่งขันและอยู่รอด ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งเป็นเทคโนโลยีก่อวินาศกรรมได้เข้ามาสร้างความเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนอย่างมาก

การปรับตัวของ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (NBT) โดยการปรับเปลี่ยนการประกอบกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมภูมิภาค ไปสู่การประกอบกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัลภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและตะวันออก ภาคใต้ และสถานีสันติสุข โดยเน้นผลิตเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ดังกล่าวไปข้างต้น เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการปรับตัว ยังมีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลตามมามากหลายระลอก ที่องค์กรสื่อต่าง ๆ ต้องตั้งรับ ดังนั้น องค์กรสื่อต่าง ๆ จึงไม่เพียงแต่แข่งขันกันเองในการช่วงชิงผู้รับสาร ส่วนแบ่งการตลาด แต่เรากำลังแข่งขันกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่กำลังพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา

บรรณานุกรม (Bibliography)

- Chanthrawatthanakun, D. S. and Mahitthirook, A. (2014). Media organization and the changing media business models. In Chanthrawatthanakun, D. S. and Phoemphun, C. (Editor), **Principle of Convergence Journalism** (p. 42). Bangkok: Thai Journalists Association.
- Common, B. T. (2016). Management of television in the digital convergence era. **Suthiparithat Journal**, 30(95), 212-222.
- Jarintippitak, R. (2014). The digital television transition in Thailand and competition regulation. **Business Administration and Economics Review**, 10(2), 135-162.
- McQuail, D. (2010). **Mass communication theory** (6th ed.). London: Sage.
- The Government Public Relation Department (PRD). (2017). **The planning of transition from regional satellite television broadcasting to regional digital terrestrial television broadcasting**. Bangkok: Office of the Prime Minister.